

Stockholm den 24 maj 2024

R-2024/0487

Till Arbetsmarknadsdepartementet
A2023/01688, A2023/01703

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 23 februari 2024 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandena Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) och Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98).

Sammanfattning

Advokatsamfundet konstaterar att utredningarna innehåller en grundlig analys av de aktuella frågeställningarna, särskilt såvitt gäller utsattheten hos personer som utnyttjas i prostitution, människohandel, pornografi etc. Advokatsamfundet har, med följande kommentarer och synpunkter, ingen erinran mot förslagen i de båda betänkandena.

Synpunkter

Betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)

Målsägandestatus för personer som utnyttjas i prostitution

Advokatsamfundet delar utredningens uppfattning att den som utnyttjas i prostitution per definition är utsatt för brott och därmed ska ses som ett brottsoffer. Det anges dock att frågan om eventuell målsägandestatus i brottmålsprocessen saknar betydelse för utredningens uppdrag och frågan berörs därför inte närmare.

Advokatsamfundet delar inte denna uppfattning, utan anser att frågan om målsägandestatus har direkt betydelse för utredningens uppdrag. Detta eftersom en

sådan status skulle kunna motivera personer att anmäla brott, få upprättelse i förhållande till sin förövare och i förlängningen förmås finna en väg ut ur prostitution. Målsägandestatus är också viktigt för att förändra samhällets syn på personer som utnyttjas i prostitution, vilket vore ytterligare ett led i att stärka personer som utnyttjas i prostitution och att därigenom öka deras förutsättningar att förändra sin situation.

Skadan och kränkningen av att bli utnyttjad i prostitution är lika stor för denna grupp som för andra grupper som har målsägandestatus. Ändå berörs inte frågan om målsägandestatus närmare i betänkandet annat än med ett konstaterande om att gruppen ska ses som brottsoffer samt ett förslag om att det ska framgå av 5 kap. 11 § SoL att samtliga utredningens målgrupper är att betrakta som utsatta för brott och att socialnämnden därmed har ett särskilt ansvar för deras behov av stöd för att kunna förändra sin situation.

Advokatsamfundet anser inte att detta är tillräckligt för att tillförsäkra denna grupp det skydd och det stöd de har rätt till. Det finns en uppenbar risk att målgruppens utsatthet inte kommer att uppmärksammas och synliggöras tillräckligt för att personer som utnyttjas i prostitution ska få stöd och hjälp att kunna förändra sin utsatthet. De aktuella utredningarna visar att socialtjänsten redan idag brister i att ge skydd, stöd och hjälp åt personer som har lagstadgad rätt till skydd och stöd.

Med den lagstiftning som finns idag är det få personer i prostitution som anmäler köparen och än färre som får upprättelse för den kränkning det innebär för dem att bli utnyttjade i prostitution. Skälet till detta är flera, men en starkt bidragande orsak är att den som utnyttjas i prostitution inte har något incitament att anmäla brott och tvinga sig att genomgå känslomässigt svåra förhör helt utan stöd. Målsägandestatus skulle innebära att genom rättsligt biträde ges delaktighet och stöd genom förundersökning och rättegång och vidare möjlighet till upprättelse och skadestånd för den kränkning övergreppet inneburit. På sikt skulle en målsägandestatus sannolikt öka såväl anmälningsbenägenheten som lagföring av brott och på så sätt minska utnyttjandet av personer i prostitution. Effekterna av att ge brottsoffret målsägandestatus är således endast positiva ur ett brottsofferperspektiv.

Betänkandet Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)

Öka anmälningsfrekvensen för olaga våldsskildring

Utredningen konstaterar att få vet att brottet olaga våldsskildring finns och än färre vad det innebär. Det konstateras också att det finns mycket få anmälningar och än färre åtal och fällande domar.

Advokatsamfundet konstaterar att utredningen inte haft i uppdrag att föreslå lagstiftningsåtgärder i denna del, men anser utifrån dessa utgångspunkter att det ändå bör övervägas att göra brottet olaga våldsskildring till ett brott mot person där brottsoffret har målsägandestatus. Motiven till detta är desamma som de för personer som utnyttjas i prostitution enligt ovan.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander